

Jaarverslag

2019

het jaar waarin we op steeds meer plekken mochten vertellen en mochten laten zien wat ethisch werken in de zorg betekent

31 januari 2020
Commissie Ethiek

Commissie Ethiek

Morele vraagstukken doen zich voortdurend voor in organisaties in de gezondheidszorg, zo ook bij Gemiva-SVG Groep. Of deze vraagstukken *organisatorisch* herkend worden als vraagstukken die nadere reflectie behoeven, die speciale aandacht vragen van medewerkers en leidinggevendenden, is een vraag die wij, aan het einde van 2019, bevestigend kunnen beantwoorden. Het belang van zorgvuldige besluitvorming, van zorgvuldige procedures ten aanzien van morele vragen wordt in toenemende mate algemeen erkend binnen de organisatie. Het streven van de Commissie Ethiek om het bewust omgaan met ethische reflectie in ons dagelijks handelen te stimuleren had ook dit jaar onze volle aandacht. Op verschillende manieren werden medewerkers gestimuleerd stil te staan bij de vragen 'wat beweegt mij, welke overtuigingen heb ik en hoe verhoudt zich dit tot mijn rol als professional?'

Het was een bijzonder jaar voor de leden van de Commissie Ethiek. Het was een mooi en inspirerend jaar waarin we veel mensen hebben kunnen bereiken. We organiseerden een goedbezocht symposium, diverse themabijeenkomsten en de gespreksleiders Moreel Beraad bezochten diverse teams die kampten met morele dilemma's. We werden gezocht en gevonden door medewerkers, maar ook door cliëntvertegenwoordigers en traden naar buiten door deel te nemen aan diverse door collega's georganiseerde activiteiten.

De samenstelling van de Commissie is in 2019 wat gewijzigd. Naar aanleiding van het symposium in maart is Karlijn Kerkvliet toegetreden tot de Commissie Ethiek. Het vertrek van Liz Sluijs bij Gemiva leidde tot de toetreding van Erica Mons tot de Commissie. Daarmee zijn nu regio 2, 3, 4 en 6 vertegenwoordigd in de Commissie, net als de afdeling Behandeling en Ondersteuning en de staf.

Vergaderingen Commissie Ethiek

De Commissie is 12 keer voor een vergadering samengekomen in het jaar 2019. We merkten dit jaar een verandering op in de vergaderagenda ten opzichte van voorgaande jaren. Door de inzet van de gespreksleiders Moreel Beraad werd het aantal te bespreken casussen minder. We hebben vier binnengekomen casussen tijdens de vergaderingen besproken, tegenover 7 in het afgelopen jaar. Doordat casussen in een moreel beraad werden behandeld hebben wij ons tijdens de vergaderingen kunnen richten op de voorgenomen activiteiten van de Commissie. We pakten door op in 2018 in gang gezette acties en gingen aan de slag met onze wensen voor 2019.

Het moreel beraad was één van de grote thema's binnen de Commissie dit jaar. In 2018 werden 10 gespreksleiders Moreel Beraad opgeleid. In 2019 gingen zij aan de slag met de casussen die binnenkwamen bij de Commissie Ethiek, tijdens vergaderingen stonden we stil bij het aantal aanvragen en de positieve terugkoppelingen die we in alle gevallen kregen. Er is dit jaar een format ontwikkeld voor de verslaglegging van de gevoerde moreel beraden en in samenwerking met de cliëntvertrouwenspersonen is er een begin gemaakt met het opzetten van Moreel Beraad voor cliënten. Dit zal in 2020 verder worden uitgerold met toestemming van de Raad van Bestuur. Namens de Commissie Ethiek zijn Hennie en Hans hierbij betrokken.

Een ander groot thema was de invoering van de 'wet Zorg en Dwang'. Met Femke Janse van de Commissie Vrijheid en Eigen Regie hebben we gesproken over de invoering hiervan en de gevolgen hiervan voor Gemiva-SVG Groep. Als Commissie Ethiek hebben we aangeboden mee te kijken naar de morele dilemma's die door de invoering van de wet zouden kunnen ontstaan. Wij verwachten dat er naar aanleiding van de invoering van deze wet het komend jaar meer casussen die betrekking hebben op de vrijheid en eigen regie van cliënten bij de Commissie zullen binnenkomen waarna we de samenwerking verder zullen vormgeven.

In 2018 ontstond bij de leden van de Commissie de wens een themamiddag te organiseren over het onderwerp seksualiteit, in onze ogen ook een belangrijk thema. Aanleiding daarvoor was de themapagina seksualiteit en de plaats die seksualiteit van cliënten inneemt binnen de zorg voor

Commissie Ethiek

mensen met een beperking. De Commissie heeft het onderwerp enkele malen onder elkaar besproken en heeft daarna Rolinde Tieland en Josefiën Mellegers uitgenodigd om te spreken over de samenstelling van de themapagina en de wens van de Commissie om misbruik en seksualiteit/intimiteit van elkaar te scheiden op deze pagina. Er wordt afgesproken om het komende jaar met elkaar samen te werken om het thema Seksualiteit voor cliënten op een positieve manier neer te zetten. Mogelijk vloeit hier dan in 2020 alsnog een themabijeenkomst over het onderwerp 'seksualiteit' uit voort.

Naar aanleiding van enkele vragen vanuit de organisatie hebben we twee documenten geplaatst op de themapagina van de Commissie Ethiek. Een document over de rechtspositie van minderjarigen is toegevoegd na vragen vanuit de ambulante dienstverlening. Een document over wetenschappelijk onderzoek is toegevoegd na een vraag over de rol van de Commissie Ethiek bij onderzoeken. Deze vraag kwam binnen in verband met het onderzoek van David Gast. Vanuit de Hogeschool Leiden kwam op het gebied van onderzoek ook een vraag binnen over het instellen van een ethische commissie op de hogeschool zodat onderzoeken van studenten ethisch getoetst kunnen worden. Wij hebben deze vraag vanuit de Commissie Ethiek beantwoord.

Casussen in de Commissie Ethiek

- Casus 'Schouwenhof'
- Casus 'Vlietlande', medewerkers uit het team en de locatiemanager kwamen voor een adviesaanvraag in de vergadering van de Commissie Ethiek.
- Casus 'omgaan met een cliënt die HIV besmet is'
- Casus 'omgaan met een adviesaanvraag van een collega-organisatie om mee te kijken in een beoordeling van de wilsbekwaamheid van een cliënt'.

Activiteiten van de Commissie Ethiek in 2019

In 2019 heeft de Commissie diverse activiteiten georganiseerd. Er heeft een symposium plaatsgevonden en er zijn diverse themabijeenkomsten geweest. Ook hebben we een aantal documenten toegevoegd aan de themapagina van de Commissie Ethiek en stuurden we posters met stellingen rond.

Symposium 'Morele Stress'

op 7 maart organiseerde de Commissie een symposium over morele stress in de Garensplannerij in Gouda. Er werden diverse workshops aangeboden rondom het thema 'morele stress'. Ook konden mensen ervaren wat een moreel beraad is. Aanwezig werden meegenomen in wat morele stress is en op welke manier morele stress kan voorkomen in het werk. Het was een mooie middag waarop veel positieve reacties kwamen.

Themabijeenkomsten

Na het succes van de themabijeenkomst 'Curatele, mentorschap en bewindvoering' in 2018 hebben wij deze bijeenkomst nog driemaal georganiseerd. Eén van deze bijeenkomsten was gericht op cliëntvertegenwoordigers. Het was een drukbezochte, inspirerende en interessante avond waarin kennis werd opgedaan door ouders, nieuwe contacten zijn gelegd en mensen met elkaar in gesprek gingen.

In Papendrecht organiseerden we een avond voor medewerkers en cliëntvertegenwoordigers over samenwerken in de driehoek. Het team van de Elsenhoeve ging aan de slag met het thema veiligheid en op de Populier organiseerden we een bijeenkomst voor cliëntvertegenwoordigers en medewerkers over de ouderwordende cliënt en hoe dit zich verhoudt tot goede zorg. In 2020 zal hierop een vervolg komen.

Commissie Ethiek

Posters

We hebben dit jaar drie posters verstuurd binnen Gemiva. De stellingen op de posters van dit jaar waren: Ik denk bij mezelf waar ben ik nou eigenlijk mee bezig, Bescherm mij tegen hen die het goed met mij voorhebben en Je ziet je eigen blinde vlekken niet meer. Op deze posters wordt veel gereageerd. Het is bijzonder om de reacties op deze posters te mogen lezen. Een aantal van deze reacties willen we in dit jaarverslag graag delen, ze laten zien hoe collega's in het werk staan.

- 'Laat mij op mijn manier mijn ding doen, ook al gaat het soms fout'
- Ik vind het belangrijk dat de commissie ethiek de boodschap overbrengt aan ons hulpverleners, dat de commissie ons steunt in ons streven onze cliënten bij te staan in hun zelfstandigheid.
Het "spel" om de macht en de invloed in het leven van een cliënt wordt soms buitengewoon vuil gespeeld waarbij niet geschroomd wordt de kwaliteiten van de hulpverlener c.q van Gemiva zelf, in twijfel te trekken.
Op dit soort momenten zal ik deze slogan voor mijn geestesoog halen...en daar zen aan ontlennen.
- Is het niet zo dat er niet voor niets gesproken wordt over een "blinde" vlek? Die zie je niet...we hebben daar "andere ogen" bij nodig, die wel kunnen zien.
Ik ga de poster ophangen! Kijken wie het ziet...☺
- Eerste reactie: "Kijk eens door de bril van een ander om je eigen blinde vlekken te zien"
Leuk trouwens deze posters. Zetten mensen aan het denken en dat is altijd goed.

Moreel Beraad

De gespreksleiders Moreel Beraad hebben zich in 2019 ingezet bij 12 verschillende moreel beraden. Het overkoepelende thema van al deze moreel beraden is eigen regie/autonomie, zowel van de cliënt als van de medewerker. In alle gevallen werd de vraag 'is dit goede zorg' gesteld. Ook zijn zij aanwezig geweest bij vier bijeenkomsten waar het moreel beraad werd gepromoot, waaronder het Inspiratiefestival in Gouda en de regiodag in regio 7. Inge Taveirne wilde op de regiodag een moreel beraad organiseren voor 80 á 90 personen, dit naar aanleiding van het symposium over morele stress.

Activiteiten voor 2020

Een aantal activiteiten is in 2019 in gang gezet en zullen worden voortgezet in 2020. Andere activiteiten zijn de activiteiten waarmee we het komend jaar als Commissie aan de slag gaan. We hebben er zin in om in de activiteiten voor 2020 te duiken.

- Hans van Dartel opent de opleidingsdag voor de praktijkverpleegkundigen van Gemiva-SVG Groep. Hans is ook uitgenodigd bij het overleg van gedragsdeskundigen om te spreken over ethische reflectie bij aangifte doen van crimineel gedrag bij LVB cliënten.
- Vervolg op de themabijeenkomst op de Populier over de ouderwordende cliënt.
- Betrokkenheid bij de Themapagina Seksualiteit en het mogelijk organiseren van een themabijeenkomst over dit onderwerp.
- Het opschrijven van verhalen, geïnspireerd op de verhalenbundel 'Die ene patiënt'. Deze verhalen koppelen aan de ethiek en het dan als uitgave van de Commissie Ethiek uitbrengen.
- Het organiseren van een themabijeenkomst (of symposium) over rouw en levend verlies.
- Ethiek onder de aandacht brengen door gebruik van de Instagram-pagina van Gemiva zodat mensen een inkijk krijgen in de wereld van de ethiek.
- Het opzetten van een methodische intervisie van de gespreksleiders moreel beraad en het mogelijk uitbreiden van het aantal gespreksleiders.
- Doorontwikkelen van moreel beraad voor cliënten.
- MDO inplannen met vertegenwoordigers uit alle disciplines om te spreken over waar zij tegenaan lopen met betrekking tot de ethiek.
- Het opfrissen van de themapagina van de Commissie Ethiek.

Commissie Ethiek

Wensen 2020

En dan hebben we ook nog twee wensen;

- Ethiek (expliciet) meenemen in de scholing van medewerkers.
- Het betrekken van andere regio's

Leden van de Commissie Ethiek op 31-12-2019

Voorzitter:	Peter de Gier
Secretaris:	Alieke Nielen
Leden:	Hennie Blok
	Erica Mons
	Karlijn Kerkvliet
	Kees Hakkenberg
	Paul Wiewel
Extern Adviseur:	Hans van Dartel